

‘Wij zijn de tijden’

Voorganger: ds. Christine van den End

Lezingen:

1^e Schriftlezing: Prediker 3, 1-8

2^e Schriftlezing: 2 Korintiërs 4, 5-15

Gemeente van Christus, geliefde mensen van God, Vandaag, 3 juni, is de sterfdag van paus Johannes XXIII, ook wel ‘de goede paus’ genoemd.¹ Hij was in de korte tijd dat hij paus was, geliefd om zijn humor en zijn spontaniteit. Maar het meest blij waren de mensen met zijn verlangen de ramen van de kerk wijd open te zetten zodat er frisse lucht naar binnen kon waaien.

De ramen open gooien, het is een prachtig beeld voor de beweging van *aggiornamento* waarop de paus hoopte. *Aggiornamento* betekent ‘bij de tijd brengen’ en het woord is de geschiedenis ingegaan als het thema van het Tweede Vaticaans Concilie, een jarenlange vergadering in Rome, begin 60-er jaren. De leiding van de kerk dacht erover na hoe de kerk eigentijds te maken, zó dat de moderne mens zich er thuis kon voelen. Dit concilie heeft grote gevolgen gehad voor de Rooms-Katholieke kerk, met als meest opvallende verandering voor de kerkgangers de taal van de liturgie: in plaats van het Latijn, werd nu ook de landstaal toegestaan.

Het leest als een Pinksterverhaal, met de frisse wind die opstak en taal die voor iedereen verstaanbaar was.

Ik moest eraan denken toen ik deze week een aantal dagen in een Dominicaans klooster in Huissen doorbracht. Nog maar een handvol broeders hield het klooster in stand. Gasten te over, maar de komst van een groep jongere broeders was een tijdje terug afgeketst op de vrijzinnigheid van de zittende broeders. Waar zij in de geest van *aggiornamento* open zijn naar iedereen die aan komt waaien, zijn vanuit de hogere regionen de touwtjes strakker aangetrokken, worden er ramen en deuren gesloten in plaats van geopend.

Het is makkelijk daarover je oordeel klaar te hebben. Maar het verhaal van Pinksteren laat ook zien dat als je het idee hebt dat je boodschap voor buitenstaanders niet verstaanbaar is, mensen geneigd zijn zich naar binnen te keren, elkaar en de herinnering aan wat was vast te houden. Ook Jezus’ leerlingen zaten met elkaar in huis. Pas toen de geest het vuur in hun hart aanblies, pas toen er een verfrissende wind opstak, pas *toen* kwamen ze in beweging. Pas *toen* kregen ze zicht op buiten.

En wij? Hoe zit het met ons zicht op buiten? Misschien staan de raampjes van onze kerk niet eens op een kier. Omdat we nog zo zoeken naar verstaanbare taal voor

ons geloof, omdat het wel zo veilig voelt het geloofsgesprek eerst binnenshuis te voeren, omdat geloof gewoon niet uit te leggen is. En *wat* gebeurt er als we de ramen wagenwijd open zetten? Kunnen wij ons wel verbinden met de vragen van buiten, met heel andere ervaringen, bronnen van inspiratie die wij niet kennen?

Paulus heeft het over een schat in zijn brief aan de Korintiërs. Licht van God dat als een schat in het hart van mensen huist, een schat waarvan hij zegt dat ‘het duidelijk moet zijn dat deze overweldigende kracht niet van onszelf komt, maar van God’. Nu is de spannende vraag hoe we die schat kunnen ontdekken en delen. Verlangen we daar niet allemaal naar?

Wat was toch de bron van Paulus’ verlangen en moed om juist op vreemde plaatsen, met vreemde mensen een venster te openen en het gesprek aan te gaan? Hij haalt in zijn brief een citaat aan: ‘ik bleef vertrouwen, daardoor kon ik spreken’. Het is een vertrouwen dat ingebed is in het leven en sterven van Jezus. Dat dragen we mee in ons bestaan, zegt Paulus. Zou *dat* het zijn, het besef dat we niet op onszelf staan met de kwetsbaarheid en de kracht die in ons huist, maar ingebed zijn in een groter geheel, een groter verhaal? ‘Wij zijn slechts een aarden pot voor deze schat’, zegt Paulus.

En zo wordt onze aandacht verlegd van onszelf, onze individuele invalshoek, naar het licht dat God in de duisternis van deze wereld doet schijnen, licht dat we zagen in Jezus. Licht dat binnen valt in de kerk, in ons, maar ook daarbuiten. En het is aan ieder van ons het gesprek aan te gaan, vragen te stellen, interesse en bewogenheid te tonen naar de mensen die op ons pad komen. Mensen die ons voorgingen, mensen die ons van weg of heel dichtbij omringen.

Het is aan ons om onze ramen, onze huizen en onze levens te openen.

Prediker beschrijft hoe voor alles een tijd is. Paus Johannes liet zien hoe je je bij de tijd kunt bepalen.

Hoe je jezelf niet los kunt zien van de tijd waarin je leeft.

In de achtertuin van het ziekenhuis waar ik werk, wonen zusters Augustinessen. De meesten van u kennen vast die plek, de Monnikenberg. Van hun

prachtige klooster sloten zij de deuren, net als van het klooster dat ze runden aan de Warmoesstraat in Amsterdam. De zusters die er nog woonden waren te oud of te klein in aantal om zo door te gaan. Zij voelden dat het tijd werd voor andere vormen om het licht van God door te geven. In een oude boerderij op het kloosterterrein ontstond hun huisje langs de weg voor jonge mensen. ‘Casella’ noemden ze de nieuwe gemeenschap.² Daar proberen de zusters de hoop en liefde van het geloof gestalte te geven in nieuwe vormen. Om iets nieuws te beginnen, moet je durven loslaten, zo vertelde een van de zusters toen ik daar voor het eerst kwam. Ze legden hun pij af, vereenvoudigden de liturgie en maakten letterlijk en figuurlijk ruimte voor iets nieuws. Zo openden zij ramen en ging er een frisse wind waaien.

Op de muur van hun gastenverblijf staat een uitspraak van Augustinus geschreven:

*De mensen zeggen:
De tijden zijn slecht.
We leven in een moeilijke tijd!
Leef goed en de tijd is goed.
Wij zijn de tijden!
De tijden zijn wat wij er van maken.*

Wat een vertrouwen spreekt uit deze uitspraak en uit het leven van de zusters.

Zij voelen dat de tijd dringt, iedere dag opnieuw, om Gods liefde gestalte te geven, in het spoor van Jezus.

Durven wij het aan zelf de tijd te zijn, er in vertrouwen een goede tijd van te maken?

Een tijd waarin licht doorbreekt.

Een tijd waarin we ons openen naar elkaar, in het verlangen elkaar te verstaan, in kwetsbaarheid en kracht.

Moge het zo zijn!

Amen

Noten

¹ <https://historiek.net/johannes-xxiii-1881-1963-een-heilige-paus/42228/>

² www.casella.nl

